

Självständigt arbete, 15 hp, för Specialpedagogexamen
VT 2018
Fakulteten för lärarutbildning

Specialpedagogens uppdrag Quick fix eller Helhetslösning?

The Special Educator's Assignment
Quick fix or a holistic solution?

Ulla Jansson och Anette Ringnér

Författare

Ulla Jansson och Anette Ringnér

Titel

Specialpedagogens Uppdrag
Quick fix eller helhetslösning

Handledare

Helena Andersson

Examinator

Lisbeth Ohlsson

Sammanfattning

Inledning: Författarna har under sina fältdagar i utbildningen uppmärksammat att det finns olika åsikter och tankar om specialpedagogens uppdrag i verksamheterna bland pedagogerna. Specialpedagogens uppdrag styrs på olika sätt beroende på ledning och vilka befogenheter specialpedagogen har i verksamheterna. **Syfte:** Att öka kunskapen om pedagogers syn på det specialpedagogiska uppdraget samt hur det kan påverka specialpedagogens roll i en verksamhet. **Metod:** Vid ett tillfälle träffades fyra pedagoger i en fokusgrupp där deltagarna fick diskutera ett antal bilder med påståenden utifrån den specialpedagogiska examensordningen. En rektor och två specialpedagoger besvarade en enkät med samma tolv påståenden som fokusgruppen samt med några öppna frågor. **Resultat:** Det skiljde sig i pedagogernas diskussioner om specialpedagogens uppdrag beroende på om det diskuterades utifrån vad det står i examensordningen eller om det var utifrån pedagogernas önskan.Handledningssamtal var ofta i fokus samt hur handledningssamtal påverkade pedagogernas arbete. Pedagogerna ville ha specialpedagogens kunskap och tar upp att det är viktigt med ett bra samarbete mellan professionerna. Skolutveckling diskuterades mest i fokusgruppen när det var utifrån examensordningen. Synen på det specialpedagogiska uppdraget behöver utvecklas i verksamheten menar rektorn. **Slutsats:** Pedagogerna uttrycker att specialpedagogerna är viktiga i verksamheten samtidigt som det finns en osäkerhet och otydlighet i det specialpedagogiska uppdraget.

Ämnesord: Handledning, professionsteori, skolutveckling, specialpedagogiska perspektiv, specialpedagogens uppdrag

Author

Ulla Jansson och Anette Ringnér

Title

The Special Educator's Assignment
Quick fix or holistic solution?

Supervisor

Helena Andersson

Examiner

Lisbeth Ohlsson

Abstract

Introduction: The authors have noted during their field days in the education that there are different opinions and thoughts about the special educator's assignments in the activities of the educators. The Special Education Officer's assignments are governed differently depending on management and the powers of the Special Pedagogue in the activities. **Aims:** To raise awareness of educators' views on the special education assignment and how it may affect the role of the Special Educator in an activity. **Method:** At one time, four educators met in a focus group where the participants were allowed to discuss a number of pictures with claims based on the special education degree scheme. A principal and two special educators answered a questionnaire with the same twelve statements as the focus group and with some open questions. **Result:** It was different in the pedagogues discussions about the special educator's assignments, depending on whether it was discussed based on the degree program or whether it was the wish of the educators. Tutorials were often in focus and how tutoring conversations influenced the teachers' work. The educators wanted the specialist teacher's knowledge and stated that it is important to have good cooperation between the professions. School development was discussed most in the focus group when it was based on the degree scheme. The view of the special education mission needs to be developed in the activities, says the director. **Conclusion:** Educators express that the special educators are important in the activities while there is uncertainty and ambiguity in the special education mission.

Keywords: Professions theory, school development, specialist's assignments, special pedagogical perspectives, tutorial

Innehåll

1. Inledning	6
1.1 Syfte och frågeställning	6
2. Litteraturgenomgång	7
2.1 Historiskt perspektiv	7
2.2 Examensordningen för specialpedagog	8
2.3 Tidigare forskning	9
3. Teoretiska utgångspunkter	11
3.1 Professionsteorin	11
3.2 Specialpedagogiska perspektiv	12
3.3 Systemteori	14
4. Metod	15
4.1 Fokusgrupper	15
4.2 Diamant	15
4.3 Enkät	17
4.4 Tillvägagångssätt	18
4.5 Urval	18
4.6 Genomförande	19
4.6.1 Fokusgrupp – pilot	19
4.6.2 Fokusgrupp	19
4.6.3 Tillvägagångssätt av transkribering	20
4.6.4 Databearbetning och analys	20
4.7 Etiska överväganden	21
5. Resultat	22
5.1 Del 1- Vad pedagogerna förväntade sig av specialpedagogen	22
5.2 Del 2- När pedagogerna förklarade varje bild	24
5.3 Del 3 – Vad pedagogerna anser att det specialpedagogiska uppdraget är	25
5.4 Resultat - enkäter	26

5.4.1 Specialpedagogiska uppdraget	27
5.4.2 Pedagogernas syn	29
5.5 Sammanfattande resultat utifrån frågeställningarna	29
5.5.1 Vad förväntar sig pedagogerna av specialpedagogen?	29
5.5.2 Hur ser pedagogerna på specialpedagogerna och deras uppdrag?	29
5.5.3 Vilken syn har rektorn och specialpedagogerna på det specialpedagogiska uppdraget?	30
6. Analys	31
6.1 Fokusgrupper	31
6.2 Enkäter	33
7. Diskussion	36
7.1 Metoddiskussion	36
7.1.1 Enkäter	36
7.1.2 Fokusgrupp	36
7.2 Resultatdiskussion	37
7.2.1 Vad förväntar sig pedagogerna av specialpedagogen?	37
7.2.2 Hur ser pedagogerna på specialpedagogerna och deras uppdrag?	39
7.2.3 Vilken syn har rektorn och specialpedagogerna på det specialpedagogiska uppdraget?	39
8. Fortsatt forskning och slutsatser	41
8.1 Fortsatt forskning	41
8.2 Slutsatser	41
8.3 Utveckling av undersökande verksamhet	42
9. Referenslista	43
Andersson, L., Tvingstedt., A-L. (2009). <i>Med fokus på samspel: Att använda video i specialpedagogisk forskning.</i>	43

1. Inledning

Då vi under vår utbildning har gjort flera fältstudiedagar på ett antal skolor och träffat olika personalkategorier har vi uppmärksammat att det finns olika åsikter och tankar kring specialpedagogens uppdrag. Något som också framkom var att organisationer styrs på olika sätt beroende på vilken ledning och vilka befogenheter en specialpedagog har. I examensordning (SFS 2007:638) står det bland annat att vi som specialpedagoger ska undanröja hinder för elever, ge handledning, enskilt eller i grupp och arbeta för att utveckla lärmiljöer. Detta gjorde att vi började intressera oss för hur synen på specialpedagogens uppdrag egentligen ser ut och hur den olika synen påverkar specialpedagogens roll, både i det dagliga arbetet men också i en skolorganisation. Enligt specialpedagogens examensordning "skall studenten visa sådan kunskap och förmåga som krävs för att självständigt arbeta som specialpedagog för barn och elever i behov av särskilt stöd inom förskola, förskoleklass, fritidshem, skola eller vuxenutbildning" (SFS 2007:638). Enligt Gustafsson, Göransson, Klang och Möllås (2017) har specialpedagogen ett uppdrag att utifrån examensförordningen ha förmågan att bedriva förebyggande arbete, genomföra samt utveckla verksamhetens lärmiljöer. Om pedagogerna enbart ser specialpedagogen som en person som kommer in och gör en Quick fix för att lösa akuta problem blir det inte den utveckling av lärmiljön eller det stöd till lärarna som examensordningen (SFS 2007:638) tar upp. Utifrån detta vill vi studera hur det specialpedagogiska uppdraget är förankrat i verksamheterna.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med studien är att bidra med kunskap om pedagogers syn på det specialpedagogiska uppdraget i en grundskola och hur detta kan påverka specialpedagogens roll/uppdrag i en organisation. För att få en helhet i arbetet vill vi även undersöka specialpedagogers och rektorns syn på det specialpedagogiska uppdraget i verksamheten. Frågeställningarna blir således:

- Vad förväntar sig pedagogerna av specialpedagogen?
- Hur ser pedagogerna på specialpedagogerna och deras uppdrag?
- Vilken syn har rektorn och specialpedagogerna på det specialpedagogiska uppdraget?

2. Litteraturgenomgång

2.1 Historiskt perspektiv

Ahlberg (2013) tar upp att redan när folkskolan infördes år 1842 diskuterades det hur skolan skulle förhålla sig till elever som inte kunde ta till sig undervisningen. De första hjälpklasserna kom fyrtio år senare år 1879 och var för elever med både begåvningsnedsättningar och beteendestörningar. Specialklasserna byggdes ut med inriktningar på olika funktionsnedsättningar och för de elever som ansågs ha ett avvikande beteende på 1940-talet (Ahlberg, 2013). Ahlberg (2013) tar också upp att i betänkandet från skolkommissionen år 1946 föreslogs det att särskilt stöd skulle ges som individuellt stöd inom klassens ramar. Från 1969 års läroplan (Lgr 69) och i de kommande läroplanerna fanns det en intention och fokuset ökades på att hjälpa och stödja elever med funktionsnedsättningar för att minska deras skolsvårigheter och det skulle ske inom den vanliga undervisningen (Ahlberg, 2013). Assarson (2009) lyfter fram Salamanca deklARATIONEN som skrevs under 1994 av länder inom Unesco (FN:s organisation för utbildning, vetenskap och kultur) som bygger på de mänskliga rättigheterna och som lyfter fram saker som delaktighet och jämlikhet för personer med funktionsnedsättningar. Det pratades om en inkluderande skola, en skola för alla eftersom oavsett om de har en funktionsnedsättning eller inte har alla rätt till samma undervisning (Assarson, 2009). Enligt Ahlberg (2013) kan inkludering tolkas på olika sätt men det finns en del grundläggande drag som att skolan ska organiseras utifrån alla elevers lika värde. Det är skolan som ska göra förändringar för att ge alla möjligheter till att delta i gemenskapen olikheter ska ses som en tillgång. Den första vidareutbildningen till speciallärare kom år 1962 och den var på ett år och det fanns tre inriktningar (Göransson, Lindqvist, Klang, Magnusson & Nilholm, 2015). Det var först år 1990 som den ersattes med en påbyggnadsutbildning i pedagogik med fyra specialiseringsområden och den nya yrkesgruppen fick namnet specialpedagog (Göransson et al., 2015). Enligt Almquist, Göransson, Lindqvist, Möllås och Nilholm (2016) var 1990-talets specialpedagogutbildning grunden till att vilja förändra den traditionella och kategoriska rollen som specialpedagogen då hade. Göransson et al. (2015) beskriver att 1990 års specialpedagogutbildning utgick från att se på elevernas skolsvårigheter ur ett mera relationellt perspektiv. Specialpedagogutbildningen gjordes om år 2001 och då togs samtidigt de fyra specialområdena bort. År 2007 kom det en ny examensordning där tillkom även en speciallärarexamen med olika specialområden. Den senaste

examensordningen är från år 2011 och där utökades speciallärares specialiseringsområden med fyra nya, dövhet eller hörselskada, synskada, grav språkstörning och utvecklingsstörning (Göransson et al., 2015). Enligt Almqvist et al. (2016) är det endast i examensordningen för specialpedagoger (SFS 2007:638) som den nya yrkesrollens uppdrag beskrivs.

2.2 Examensordningen för specialpedagog

I examensordningen (SFS 2007:638) tas det upp vilka kunskaper och färdigheter specialpedagogen ska ha efter examen.

Specialpedagogen ska visa kunskap och förståelse för:

- Aktuell forskning och utvecklingsarbete, sambandet mellan vetenskap och beprövad erfarenhet samt hur det påverkar yrkesutövningen.
- På fördjupad kunskap och förståelse för specialpedagogik.

Specialpedagogen skall visa förmåga att självständigt:

- kunna kritiskt granska, identifiera, analysera och arbeta förebyggande i arbetet med att undanröja hinder och svårigheter i olika lärmiljöer.
- kunna kritiskt genomföra pedagogiska utredningar och analysera svårigheter på olika nivåer som på individ-, grupp- och organisation.
- kunna utforma och genomföra åtgärdsprogram, stödja barn och elever samt utveckla lärmiljöer i verksamheten.
- kunna vara en kvalificerad samtalspartner samt rådgivare för kollegor, föräldrar och övriga i pedagogiska frågor.
- kunna följa upp arbetet och utvärdera, leda det pedagogiska arbetet för att kunna möta behoven hos alla barn och elever.

Specialpedagogen skall utifrån värderingsförmåga och förhållningssätt kunna:

- visa självkännedom och empatisk förmåga.
- visa förmåga att inom det specialpedagogiska området göra bedömningar med hänsyn till vetenskapliga, samhällsliga samt etiska aspekter med särskilt hänsyn till de mänskliga rättigheterna.

- visa förmåga att identifiera etiska aspekter inom sin egna forsknings- och utvecklingsarbete.
- visa förståelse för betydelsen av lagarbete och samverkan med andra yrkesgrupper.
- visa sitt behov och intresse av ytterligare kunskap och en vilja att fortlöpande utveckla sin kompetens.

(SFS 2007:638)

2.3 Tidigare forskning

Enligt Almqvist et al. (2016) är Sverige ett intressant land när det gäller att beskriva forskning om specialundervisning eftersom Sverige har olika yrkesroller som till exempel specialpedagoger och speciallärare som kan arbeta med särskilt stöd. Almqvist et al. (2016) visar i sin studie att det finns stora skillnader och variationer, där SENCO¹ har en uppgift att arbeta specifikt med kravet på att samordna behovet av särskilt stöd i skolorna. Enligt SENCO (2017) har en specialpedagogisk koordinator till uppgift att se över hur undervisningen för barn med särskilda utbildningsbehov går till i England och Wales, både i särskilda undervisningsgrupper och i vanliga skolor. Almqvist et al. (2016) lyfter fram att Sverige har ett av de mest inkluderande skolsystemen i världen. Trots detta ses det en skillnad när de jämför med Storbritannien som har en tydligare regeringspolitik då Sverige saknar centrala arbetsbeskrivningar för specialpedagoger i kommunerna (Almqvist et al., 2016). Vidare tar Almqvist et al. (2016) upp inkludering och samarbetet mellan olika yrkesprofessioner och lyfter att det har varit svårt att fastställa den specialpedagogiska rollen i en inkluderande utbildningsorganisation med den nya examensordningen. Enligt Almqvist et al. (2016) utbildar SENCO specialpedagoger för att arbeta med lärmiljöer i både förskolor och grundskolor och övriga utbildar speciallärarna för att arbeta i grundskolorna inom ämnena matematik och svenska. Almqvist et al. (2016) menar att det finns lite forskning kring att belysa de olika rollerna som är avsedda att arbeta med särskilt stöd. Göransson et al. (2015) tar upp SENCO och hur specialpedagoger har blivit ansedda som förändringsagenter som i första hand hör till arbetet med specialundervisning. Göransson et al. (2015) nämner att det mestadels är samma uppgifter och arbetsfördelning mellan det brittiska SENCO jämfört mot det

---

¹ Special Educational Needs Coordinator, Specialpedagogisk koordinator, författarnas översättning till svenska

svenska utbildningssystemet samt att specialpedagoger inte nämns i skollagen (SFS 2010:800), det står ingenting i styrdokument om specialundervisning och hur den ska utformas och vem som har ansvaret för att ge särskilt stöd (Göransson et al., 2015). Att det finns lite forskning kring synen på specialpedagogens roll lyfter även Gustafson et al. (2017) fram att det finns en ganska begränsad syn på specialpedagogens uppdrag. Vidare nämns att specialpedagoger har en fördjupad kunskap inom ett begränsat område och de flesta bland övrig personal, från skolledare, lärare till assistenter ansåg att specialpedagogens uppdrag var att arbeta med enskilda elever. Gustafson et al. (2017) betonar också vilken roll specialpedagogen får handlar om hur anställningen ser ut och i vilken kontext yrkesutövandet befinner sig i. Hur relationen är mellan rektor och specialpedagog samt vilket mandat specialpedagogen har för att utöva sina arbetsuppgifter har också stor betydelse för hur den specialpedagogiska rollen formas (Gustafson et al., 2017). Något liknande tar Gustafsson, Göransson, Klang, Möllås och Nilholm (2016) upp där författarna tittat på hur en specifik yrkesroll, får kontroll över sina arbetsuppgifter för att få en förståelse för deras inverkan på skolutvecklingen. Göransson, Lindqvist och Nilholm (2015) nämner att det förväntas att specialpedagogen ska ha särskilda kunskaper och att ha förmågan att förändra ett mönster i skolans inställning.

3. Teoretiska utgångspunkter

3.1 Professionsteorin

Fransson och Jonnergård (2009) nämner professionsteorin och betydelsen av den. Innebörden av professioner kan vara när någon pratar om personer med likartad utbildning. Begreppet professionsteori innefattar utifrån en vetenskaplig definition, en grupp personer med akademisk utbildning och kunskaper som bygger på vetenskaplig grund. Gustafsson et al. (2017) menar att Abbotts begrepp om professionsteorin är knuten till både arbetets innehåll och interprofessionella relationer. Det innebär att faktorer som utbildning, legitimation, kommunala och statliga förordningar påverkar hur den specialpedagogiska yrkesrollen formas i en verksamhet. Vidare nämner Fransson och Jonnergård (2009) Abbotts centrala begrepp *jurisdiktion*, som avser en yrkesgrupps rättigheter att utföra vissa arbetsuppgifter. Gränserna för detta är oförutsägbara och kan variera beroende på verksamhet. Det centrala i jurisdiktion är hur de olika professionerna organiseras i en yrkesgrupp. Gustafsson et al. (2017) nämner jurisdiktion som ett begrepp för en specifik yrkesgrupp och hur dess roll och arbetsuppgifter är i förhållande till yrkesprofessionen. Abbott (1988) betonar det mänskliga i en yrkesgrupp och hur detta kan påverka på olika sätt. När problemen uppstår i en yrkesgrupp som arbetar nära varandra kan detta ses både ur ett objektiva synsätt där problemet är fast och fixerat samt ur ett subjektiva synsätt där problemet är rörligt och flexibelt. Med det objektiva menar Abbott (1988) att det är det naturliga och det fackmässiga och i det subjektiva är det kulturen, självkänslan samt påverkan av det förflutna. Ett yrke är alltid sårbart för förändringar även i den objektiva karaktären. Den subjektiva egenskapen kan vara sårbar för förändringar även om förändringen är av yttre karaktär som exempelvis påverkan av andra yrkesprofessioner (Abbott, 1988). Eriksson Gustavsson, Forslund Frykedal och Samuelsson (2016) menar att till skillnad från pedagoger med grundlärarutbildning har de pedagoger som gått den specialpedagogiska påbyggnadsutbildningen en djupare kunskap och större ansvar för både de förebyggande samt de åtgärdande specialpedagogiska insatserna i en skolverksamhet. De lyfter också betydelsen av samverkan mellan olika professioner när det gäller arbetet med elever i behov av särskilt stöd (Eriksson Gustavsson et al., 2016). Enligt Holmström Wirf och Lindqvist (2016) ska specialpedagoger kunna leda utvecklingsarbete samt pedagogiska diskussioner gentemot pedagogerna i en verksamhet. För att samverkan ska få genomslagskraft behöver pedagoger och specialpedagoger utveckla

förtroendefulla relationer. Här tar Holmström Wirf och Lindqvist (2016) upp att det krävs samarbete och nya idéer kring undervisning samt legitimitet för professionen. Enligt Helldin och Sahlin (2010) har dagens specialpedagogutbildning ändrats från att specialpedagogen arbetat med sÄrlösningar för vissa elever till att ha fått ett ökat ansvar för den pedagogiska utvecklingen av verksamheten. Det ställer krav på att specialpedagogen ska vara en god samtalspartner, rådgivare för elever, kollegor, föräldrar och övrig personal (Helldin & Sahlin, 2010). Holmström Wirf och Lindqvist (2016) menar att som specialpedagog kan det kännas omöjligt ibland att tillgodose allas önskningsfrÅn elever, föräldrar, skollÄdning och verksamheter. Kan däremot specialpedagogen arbeta för ett gemensamt förhållningssätt runt svårigheterna samt skapa goda relationer genom ett tydligt ledarskap kan specialpedagogen ha en betydande roll för en skola. Något liknande nämner Ahlberg (2013) att specialpedagogens uppdrag är att skapa villkor och förutsättningar för elevers lärande. Det är viktigt att alla förstår att de har ett gemensamt ansvar att hjälpa eleverna samt att det har en stor betydelse att det finns en öppen dialog mellan rektorer, pedagoger och speciallÄrare/specialpedagoger (Ahlberg, 2013).

3.2 Specialpedagogiska perspektiv

Nilholm (2005) menar att forskningen inom specialpedagogik oftast delas i två grupper, det traditionella och det alternativa. I det traditionella perspektivet läggs problemet på individen och i ett alternativt perspektiv tittas det på vilka betydelser olika sociala faktorer har för elevens svårigheter. Vidare menar Nilholm (2005) att olika forskare har haft olika namn på ett traditionellt perspektiv och nämner några som kategoriskt perspektiv och kompensatoriskt perspektiv. Även Ahlberg (2013) betonar de traditionella perspektiven och hur det påverkar det specialpedagogiska arbetet. Enligt Ahlberg (2013) handlar det om att i ett kompensatoriskt perspektiv att kompensera till exempel vid fysisk funktionsnedsättning ska skolan göras tillgänglig, vid läs- och skrivsvårigheter ska eleven erbjudas kompensatoriska hjälpmedel och vid koncentrationssvårigheter ska detta tas hänsyn till vid planeringen av verksamheten. Ahlberg (2013) menar att utifrån ett kategoriskt perspektiv bidrar specialpedagogiken till att synen på skolproblemen blir på individnivå och det är eleven som själv är bÄrare av problemet. Det tittas inte på helheten runt eleven utan det är speciallÄraren som ska ge stöd och hjälp (Ahlberg, 2013). Lindqvist och Rodell (2015) nämner det kategoriska perspektivet och vilken betydelse det har för hur skolsvårigheter ska beskådas. I ett kategoriskt perspektiv är det elevens individuella förutsättningar som sätts i fokus och hur elevens

medfödda svårigheter sätts i relation till bristande hemförhållande. Eleven får ofta en stödinsats på grund av låg intellektuell förmåga och bristande hemförhållanden. Oftast sätts akuta specialpedagogiska lösningar in och de är oftast kortsiktiga. Ses elevernas svårigheter istället utifrån ett relationellt perspektiv menar Ahlberg (2013) att det tittas på helheten och all personal samt speciallärare och specialpedagoger har ett gemensamt ansvar för elevens utveckling. Jakobsson och Nilsson (2011) tar upp att utifrån det relationella perspektivet betraktas både elevens men också miljöns betydelse av hur de påverkar varandra på olika nivåer. Lindqvist och Rodell (2015) betonar att i ett relationellt perspektiv ligger fokus på relationer, kommunikation och integration och specialpedagogiska insatser är en del av aktiviteterna kring eleven. Skolsvårigheter kan relateras till en helhet och hela lärandemiljön ses över. Skillnaderna mellan det kategoriska och relationella perspektivet är att i det kategoriska skrivs eleven *med* särskilt stöd och i relationella är eleven *i* behov av särskilt stöd (Lindqvist & Rodell, 2015). Ahlberg (2013) menar att i ett relationellt perspektiv kopplas specialpedagogiken till den vanliga undervisningen och de stödinsatser som görs inriktas på olika nivåer inom skolans verksamhet. För att skapa goda lärmiljöer är det viktigt att kunna kritiskt granska, identifiera och se olika möjligheter menar Helldin och Sahlin (2010). Lutz (2013) beskriver att när det förs en relationell diskussion om elevers svårigheter kan det ibland finnas en risk att pedagoger flyttar runt problemet. Fokus kan flyttas från eleven till föräldrarna, till läraren, till kamraterna, till miljön istället för att titta på alla sakerna och hur de tillsammans påverkar eleven (Lutz, 2013). Nilholm (2005) menar att det grundläggande dilemmat i vårt moderna utbildningssystem är att alla elever ska få samma erfarenheter och kunskaper samtidigt ska pedagogerna hantera och bemöta alla elevers olikheter. Jakobsson och Nilsson (2011) menar att specialpedagogerna kommer dagligen i kontakt med dilemman som de måste analysera och ta ställning till. Specialpedagogerna måste fundera över när en elev kan gå ifrån för att få extra undervisning i ett ämne utan eleven förlorar ett annat viktigt inläringstillfälle. De specialpedagogiska insatserna ska vara ett stöd och inte ett hinder för inläringen, det behövs att hänsyn tas till varje enskild individ samt ge eleven stöd i den gemensamma gruppen så långt det går (Jakobsson & Nilsson, 2011). Nilholm (2007) nämner att det är svårt att inte utgå från någon form av perspektiv i en specialpedagogisk verksamhet. Det gäller på alla nivåer inom verksamheten från hur undervisningen utformas till diskussioner om elevers förmågor och när det ska göras åtgärdsprogram. Vilket

perspektiv det finns i verksamheten påverkar det specialpedagogiska arbetet (Nilholm, 2007).

3.3 Systemteori

Bladini (2007) menar att en av specialpedagogernas viktigaste uppgift är att tillsammans med skolledningen arbeta för en skola för alla. Gjems (1997) beskriver det systemteoretiska perspektivet och hur det kan påverka specialpedagogens roll. Systemteorin handlar om relationer mellan människor där begreppet system är en grupp av människor som levtt, arbetat eller studerat över tid. Vidare nämner Gjems (1997) att alla händelser hänger ihop och det påverkar alla som är i gruppen. Relationer och samspelet i ett system har betydelse för alla som ingår i en grupp, det går inte att se en persons handlingar och beteenden skilt från andra handlingar och beteende. Gjems (1997) menar att en fördel i att använda systemteoretiskt perspektiv i de professionella handledningssamtalen är att man utgår från ett helhetsperspektiv och vetenskapen om att människor påverkar varandra i det sociala systemet. Bladini (2007) nämner handledning som en påverkansprocess och menar att i handledningssamtal kan pedagoger reflektera över sin egen undervisning för att få nya perspektiv för att utveckla bl.a. sina egna lärmiljöer. Vidare beskriver Gjems (1997) att kunna ha en förståelse för att människan kan ändra sig. För en ökad måluppfyllelse och ökad kvalitet i verksamheten är det viktigt att utgå ifrån erfarenheter, värderingar, hur nuläget är samt tankar kring hur en vidareutveckling i processen ska gå till. Gjems (2007) menar också att förutom relationer behövs olika verktyg såsom metoder, material och rutiner samt en medvetenhet om vilket språk som används i samtalen.

4. Metod

För att uppnå syftet i studien har författarna valt en kombination av kvalitativ och kvantitativ metod. För att få fram pedagogernas syn på specialpedagogiska uppdraget användes en kvalitativ metod i form av en fokusgrupp. Till specialpedagogerna samt rektor har författarna valt en strukturerad enkät (Bryman, 2011). Den strukturerade enkäten består av både 12 fasta frågor med kryssningsalternativ samt några öppna frågor (se bil.1). Det blir en kvantitativ undersökning då författarna utgår från ett resultat i sifferform, och respondenternas uppfattning på frågorna (Bryman, 2011).

4.1 Fokusgrupper

Anledningen till att författarna valt fokusgrupp som metod är för att det är en form av gruppintervju. Det är en forskningsteknik för att samla in information kring en stor mängd data genom att deltagarna interagerar med varandra utifrån ett specifikt ämne som bestäms av forskaren (Wibeck, 2010). Genom att använda fokusgrupper har deltagarna möjligheter att vara i en miljö som är välbekant, diskutera öppna frågor och författarnas roll som forskare är att ska dra sig tillbaka och ge utrymme åt deltagarna. Dahlin Ivanhoff och Holmgren (2017) nämner att fokusgrupper som metod kan vara ett bra sätt att få alla delaktiga och att deltagarna stärks av att sitta kollektivt i en grupp och diskutera ett specifikt ämne. Vidare menar Dahlin Ivanhoff och Holmgren (2017) att fokusgrupper skapar en möjlighet att fokusera på ett ämne som är baserat på gemensamma erfarenheter som kan bidra till att en diskussion växer fram i samtalen kring det specifika ämnet. Genom att använda fokusgrupper ser författarna fördelar som forskare då de vill se ett resultat om hur pedagoger ser på specialpedagogens roll och vilka förväntningar som ställs i olika situationer. Fokusgruppen bestod utav en grupp på sex pedagoger som arbetade i årskurs F - 5, gruppen träffades vid ett tillfälle. För att kunna få med allas åsikter filmades hela träffen uppifrån på det viset syns både bilder och deltagarna.

4.2 Diamant

I fokusgruppen har författarna valt att använda sig av en forskningsmetod som heter diamant. Clark (2011a) nämner diamant som ett verktyg för att göra en ranking av visuella bilder och menar att det är en metod som hjälper till att främja en diskussion och kommunikation mellan deltagarna. Vidare beskriver Clark (2011a) att diamant som ett verktyg är en traditionell erkänd metod. Metoden har som syfte att framkalla en

generell konstruktion om ett gemensamt specifikt ämne. Styrkan i metoden diamant är att deltagarna rankar bilderna och detta kan visa sig genom att deltagarna uttalar sig kring bilderna samt hur de beskriver de övergripande påståenden. Clark (2011b) hävdar att detta pedagogiska verktyg kan vara lika effektivt som en forskningsmetod även om det är en visuell metod. Deltagarna får 12 bilder som författarna hämtat från bildstöd² som är en webbsida med kommunikation och förtydligande informationsmaterial. Bilderna har en utgångspunkt utifrån de olika arbetsuppgifter som ingår i en specialpedagogs uppdrag, där författarna utgått från det som står i examensordningen. Deltagarna ska diskutera bilderna och sedan lägga dem i ett mönster som en diamant där de börjar med det som de tycker är viktigast överst som författarna valt att benämna som plussidan. Följande 12 påståenden ingår i diamanten (se fig. 1):

1. Skolutveckling	2. Stöd i klassrummet	3. Elevhälsoteamet	4. Grupphandledning
			
5. Enskild handledning	6. Rådgivande samtal	7. Föräldrasamtal	8. Arbeta enskilt med elev
			

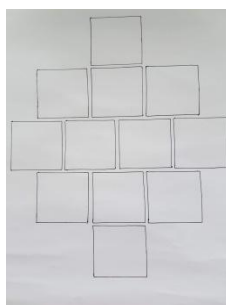
² Bildstöd är en fri resurs skapad av DART kommunikations- och dataresurscenter i arvsfondsprojektet KomHIT, www.bildstod.se.

9.Extra anpassningar m m	10.Delta i utredning och kartläggning	11.Samtal med elev/elever	12.Arbeta med elever i grupp
			

Fig. 1 De 12 påståenden utefter examensordningen

Bilderna har ingen bestämd ordning utan det intressanta är hur deltagarna resonerar kring specialpedagogens uppdrag i verksamheten. Deltagarna kommer få tilldelat en mall (se fig. 2), där de ska lägga påståenden uppifrån och ner. Längst upp håller de med till stor del ”plussidan” och längst ner håller de med till mindre del ”minussidan”.

Fig. 2 Diamanten där bilderna skulle läggas.

4.3 Enkät

Anledningen till att författarna har valt en enkät gjordes utifrån en tidsaspekt då transkribering av den kvalitativa metoden är omfattande. Författarna har valt att använda sig av en enkät med 12 påståenden, där respondenterna ska kryssa i sin åsikt samt avsluta med öppna frågor. Påståendena är detsamma som används i fokusgruppen och svarsalternativen är rangordnade enligt en likertskala (Bryman, 2011) från siffran 1 som innebär till mindre del upp till 5 som innebär till stor del. De tre öppna frågorna i enkäten är: *Vad innebär det specialpedagogiska uppdraget för dig? Hur upplever du att pedagogerna ser på det specialpedagogiska uppdraget? Hur ser specialpedagogens uppdrag ut i verksamheten med ansvarsområden och deltagande i olika grupper?*

Författarna använde också en underfråga till de båda specialpedagogerna: *Beskriv kort din bakgrund, gärna vilken examen du har och vilket år du blev färdig*. Enkäten skickades ut till två specialpedagoger samt till en rektor som arbetar på samma skola som pedagogerna som ingår i fokusgruppen.

4.4 Tillvägagångssätt

Författarna började med att bestämma sig för vilken metod som skulle användas i undersökningen. Det blev en fokusgrupp samt en enkät till rektorn och de specialpedagoger som arbetade på samma ställe som pedagogerna i fokusgruppen. Författarna diskuterade fram vilka påståenden som skulle användas i fokusgruppen och gjorde därefter tolv bilder utifrån dem. Samma tolv påståenden³ använde sig författarna av i enkäten samt tre öppna frågor som författarna bestämde sig för. Därefter skrev författarna ett mail till ett antal rektorer på skolor för årskurs F - 5 där författarna beskrev vad syftet var med studien. I mailet bifogades även en inbjudan till pedagogerna där syftet beskrevs, etiska överväganden samt en förklaring vad fokusgrupp innebar (se bil. 2). Författarna skickade ut mail till femton skolor, både i stora och små kommuner. En rektor svarade med intresse men återkom senare med att inga pedagoger ville delta i undersökningen. En rektor svarade på mail att det fanns ett intresse men återkom inte. Tolv skolor svarade inte överhuvudtaget. Författarna bestämde sig för att ta personlig kontakt istället.

4.5 Urval

Valet av skolan gjordes utifrån ett bekvämlighetsurval då skolan fanns tillgänglig för författarna (Bryman, 2011). Skolan är en F – 9 skola uppdelad på två byggnader, i den ena finns årskurs F – 5 samt fritidshemmet, i den andra årskurs 6 – 9. Rektorn blev intresserad av författarnas undersökning och gav sitt godkännande. Urvalet gjordes bland pedagogerna i årskurs F – 5, författarna fick möjlighet att samtala med pedagogerna på deras konferens samma eftermiddag. Författarna presenterade studien för pedagogerna och sju stycken anmälde sitt intresse. En av pedagogerna blev reserv då gruppen skulle bestå av fyra till sex deltagare. Det var pedagoger från årskurs 1 – 5, alla sju pedagogerna hade lång erfarenhet och har arbetat under många år. Författarna kunde bestämma både dag, vilken tid och var undersökningen skulle göras. Vid detta första besök blev

---

³ Ex.Handledning i grupp, handledning enskilt, skolutveckling

det också bestämt vilket rum som författarna hade till förfogande. Det var ett rum på övervåningen där det var ganska lugnt på eftermiddagarna.

På skolan för årskurs F – 5 arbetade två stycken specialpedagoger. Författarna informerade dem samtidigt som pedagogerna om studiens syfte och frågade om de kunde delta genom att fylla i en enkät. De gav sitt medgivande till undersökningen. Båda specialpedagogerna har arbetat i många år och är utbildade när det bara fanns specialpedagogutbildning.

Specialpedagog 1 (Sp1) har en lärarutbildning med behörighet i alla ämnen för de lägre åldrarna samt behörighet i svenska, svenska som andraspråk samt i matematik för elever F - 9. Specialpedagogen har arbetat i samtliga stadier sedan 1986 samt som speciallärare under två år. Sp1 har arbetat som specialpedagog sedan 2008. Specialpedagog 2 (Sp2) har en förskolläraexamen i botten och har arbetat som specialpedagog sedan 2006.

4.6 Genomförande

4.6.1 Fokusgrupp – pilot

För att se hur bilderna med påståenden fungerade valde författarna att lägga dem som en diamant själva. Författarna valde att göra det var för sig och sedan diskutera hur de lagt bilderna. Författarnas resultat var ganska lika men några bilder skilde sig åt. En av författarna arbetar i en annan skolform och där är det viktigt att ha föräldrarna med hela tiden så där hade bilden samtal med föräldrar lagts ganska högt upp. Författaren som arbetar i grundskolan tänkte annorlunda, här är det mest klassläraren som har kontakten med föräldrarna men specialpedagogen är med eller har kontakten vid behov. Författarna kom fram till att hur de ser på olika påståenden kan ha att göra med i vilken verksamhet de arbetar.

4.6.2 Fokusgrupp

Dagen då författarna hade undersökningen i fokusgruppen var de där cirka en halvtimme innan för att sätta upp filmkameran och möblera så att deltagarna satt mot varandra med bilderna och diamanten mellan sig. Författarna spelade in en ljudfil under hela tiden samt fotograferade varje gång pedagogerna gjorde en förändring i diamanten med bilderna för att gardera om något inte skulle fungera med filmen. Från att det var sex deltagare från början blev det bara totalt fyra deltagare då två var sjuka. Undersökningen var på eftermiddagen och det var endast elever på fritidshemmet samt pedagoger på skolan. Rummet var beläget på övervåningen i skolbyggnaden. Här befann sig inte

några elever från fritidshemmet eller personal vid denna tidpunkt. Det var ett mindre grupprum. Alla kom i tid och undersökningen kunde börja. Undersökningen tog cirka 1 timme. Det blev två filmer på 24 minuter vardera samt 48 min ljudfil.

4.6.3 Tillvägagångssätt av transkribering

Författarna valde att transkribera filmerna var för sig för att tydligare kunna få två infallsvinklar på filmen. Under transkriberingen av filmen var det stundtals svårt att höra vad deltagarna sa. Andersson och Tvingstedt (2009) betonar att i transkriberingen finns det behov av att gallra bort otydlig inspelning samt ovidkommande material som inte är relevant i studien. Författarna använde sig också av ljudfilen och lyssnade av deltagarna på de ställen som var svåra att få fram på filmen. Andersson och Tvingstedt (2009) betonar att transkription av videoinspelning bidrar till att förtydliga empirin som ska analyseras. Vidare nämner Andersson och Tvingstedt (2009) att transkribering av videor oftast resulterar i en stor mängd data. Tiden för transkribering av filmerna var för film ett 10 timmar och 15 minuter, för film två 7 timmar och 40 minuter. Sammanlagt blev det 25 sidor transkribering som sedan behandlas i resultatet. Båda författarna läste igenom enkätsvaren från specialpedagogerna samt rektorn och gjorde sedan en sammanställning av materialet. Ur ett etiskt förhållningssätt har författarna medvetet inte tagit med det som kan hänvisas till verksamheten som besöktes. När undersökningen är klar kommer all material att förstöras.

4.6.4 Databearbetning och analys

För att analysera materialet läste författarna igenom transkriberingen flera gånger var för sig, författarna gjorde anteckningar om det som var och en tyckte var viktigt. Författarna jämförde hur de olika pedagogerna diskuterade och tittade på likheter och olikheter mellan pedagogerna och analyserade materialet utifrån en tematisk analys. Bryman (2011) tar upp att i en tematisk analys tittas det efter olika teman i arbetet något som stämmer med författarnas arbete med likheter och olikheter. Bryman (2011) nämner några saker som forskare bör titta efter när de går igenom materialet efter teman. Två av dessa är repetitioner samt likheter och skillnader något som författarna tittade efter när de gick igenom materialet från fokusgrupperna. För att få en överblick av enkätsvaren gjorde författarna ett diagram (se fig. 6) med påståendena. Författarna använde sig av en tematisk analys och tittade efter likheter och skillnader i diagrammet samt i svaren på de

öppna frågorna. Författarna har utgått ifrån professionsteorin samt de specialpedagogiska perspektiven när de analyserade materialet, både från fokusgruppen och ifrån enkäterna. All empiri lästes igenom och författarna markerade i materialet vad som kunde kopplas till professionsteorin och vad som kunde kopplas till de specialpedagogiska perspektiven. För att sammanställa arbetet började en författare att skriva ett stycke, den andre författaren läste igenom det, kom med inlägg och funderingar som författarna diskuterade för att komma fram till vad som skulle vara med i arbetet.

4.7 Etiska överväganden

Bryman (2011) tar upp olika former av samtycke och i denna studie har deltagarna gett sitt samtycke med att de är frivilliga samt att det har gett ett samtycke att spelas in och delta i en fokusgrupp. Med samtyckepriincipens menas att deltagarna ska få en fullständig information kring undersökningens syfte och upplägg (Bryman, 2011).

Författarna har tagit del av Brymans (2011) grundläggande etiska principer som gäller för svensk forskning. Författarna har informerat de berörda om studiens syfte och att det är frivilligt att delta samt informerat pedagogerna om att allt kommer att spelas in med videokamera. Författarna har också informerat deltagarna om konfidentialitetskravet om att alla deltagarna behandlas med största möjliga konfidentialitet så att inga obehöriga kommer åt materialet. Bryman (2011) nämner nyttjandekravet och deltagarna har fått information kring att materialet enbart är till studiens syfte och kommer efteråt att förstöras.

Wibeck (2011) menar att metoden fokusgrupp är ur en etisk aspekt en metod som anses vara etisk riktig. Metoden är inte lika styrd som en intervju och deltagarna är med på lika villkor på så sätt att de får samtala när de vill och kan avstå när det blir känsligt. Att uppnå konfidentialitet med fokusgrupp som metod anses vara rimligt. Alla namn byts ut i studien liksom andra saker som rör identiteten hos deltagarna (Wibeck, 2010). I enkätundersökningen använder författarna sig av en likertskala som innebär att respondenterna svarar på 12 påstående utefter rankning av siffermarkering 1 - 5. I de öppna frågorna⁴ är författarna fullt medvetna om att svaren kan påverkas och upplevas olika hos respondenterna (Bryman, 2011). Författarna har konstruerat enkäten utefter bilderna (se fig.1) som ingår i metoden fokusgrupp för att kunna analysera empirin på ett likvärdigt sätt.

---

⁴ Exempel på öppna frågor: Hur upplever du att lärarna ser på det specialpedagogiska uppdraget?

5. Resultat

Författarna började med att förtydliga bilderna som skulle läggas på diamanten och vad bilderna står för utifrån specialpedagogens examensordning (SFS 2007:638). Deltagarna har en diamant (se fig. 2) framför sig. Författarna förklarade att syftet var att rangordna specialpedagogens roll samt att fokus är på hur de ser på den specialpedagogiska rollen i en verksamhet.

5.1 Del 1- Vad pedagogerna förväntade sig av specialpedagogen

Pedagogerna som författarna kallar A, B, C och D började diskussionen. De första bilderna som togs upp är handledning enskilt och handledning i grupp. Här benämndes det att det är viktigt med handledning men det uttrycktes att det finns många fler bra bilder. Men alla var överens om att de bilderna med handledning ska ligga på plussidan. Nästa bild som togs upp är skolutveckling och där blir de lite mer osäkra, C säger "den tänker man då att den är mindre viktig samtidigt sitter specialpedagogen på kunskap som vi behöver". Det blir diskussioner kring bilderna och att alla är viktiga och alla är eniga om att någon bild egentligen inte kan plockas bort. B säger om skolutveckling, "för allt behövs, där tänker jag att där är vi alla delaktiga, allas kunnande både klasslärare, specialpedagoger. Alla behövs i den, det tänker jag inte specifikt ska vara specialpedagogen". Sedan återkommer pedagogerna till handledning och B säger "att i handledning måste det vara en specialpedagog" Då nämner D att "i skolutveckling behöver man kanske ha specialpedagogens vinkel för de ser andra saker som vi inte ser". Sedan diskuteras handledning enskilt och skolutveckling vidare och där pedagogerna bland annat nämner att det är viktigt att alla är delaktiga i skolutveckling medan i handledning krävs det en specialpedagog. Vidare talar pedagogerna om att skolutveckling är långsiktigt och att handledning är viktigare. Nästa bild som tas upp är arbeta enskilt elev/elever. Bilden rangordnas längst ner och alla är överens om detta och menar att det är ganska ineffektivt och är helt beroende på vilka elever som är i klassrummet. A säger "det är rätt resurskrävande att sitta med en elev och då fyller pedagog B i med att "har man rätt anpassningar, bra smågrupper ska man inte behöva komma dit". Efter denna diskussion pekar pedagogerna på handledning enskilt och samtal med föräldrar och menar att här är samarbetet bra och om det finns en bra grund så behövs det inte arbeta enskilt med elever. Därefter kommer frågan upp om skillnaden på handledning i grupp och rådgivande samtal. Författarna fick konsultera med pedagogerna här och förklara skillnaden därefter fortsatte pedagogerna att diskutera och

valde bilden med handledning i grupp och satte den bredvid handledning enskilt. Här flyttar pedagogerna ner bilden med handledning enskilt och vill ha handledning i grupp längre upp. B säger och pekar på handledning i grupp och arbeta enskilt med elev “den är ju positiv känns ju som lite förebyggande och stöttande (handledning) denna känns som mer nödläge (enskilt elev)”. Därefter plockas rådgivande samtal upp och B jämför den lite med skolutveckling och nämner att båda har med utveckling att göra samt att handledning inte går att ersätta. Nästföljande bild blir stöd i klassrummet och alla är överens om att den ska vara högt upp och nämner att stöd i klassrummet behövs vid inkludering. C lägger bilden stöd i klassrummet på rad två i diamanten därefter kommer diskussioner kring bilden arbeta med elever i grupp. Pedagogerna nämner att det inte enbart är en specialpedagog som behöver arbeta så utan att det också kan vara lärare. B nämner arbeta enskilt med elev och säger att “vissa barn hade sluppit (pekar på arbeta enskilt med elever) om vi haft mer av (pekar på arbeta i grupp)”. Följande bild blir utredning och särskilt stöd som de nämner som viktiga och nyttiga delar och att specialpedagogen har en viktig roll i detta, lägger även dessa högt upp i diamanten. Här diskuteras formen diamant och att pedagogerna vill ha många högst upp och önskar en tratt i stället. Återigen tas samtal med föräldrar och samtal med elev upp och A säger “jag tycker samtal med föräldrar, bra att ha en specialpedagog med “. Lägger också denna bild högt upp i diamanten. Följande bild blir elevhälsoteamet och där benämns det att det är en självklarhet att specialpedagogen ska vara med och lägger bilden i mitten av diamanten. Återigen kommer diskussion kring handledning upp och C rangordnar handledning i grupp högre upp än enskilt och menar då “att genom att få handledning får vi det lugnt och fint, vi mår bra”. Pedagogerna nämner sedan elevhälsoteamet, utredning och särskilt stöd och rör runt lite bland dem, slutligen flyttar de upp elevhälsoteamet en rad och flyttar ner arbeta med elever i grupp. B pekar på bilden samtal med elev/elever och vill sätta den högre upp i diamanten och börjar flytta runt på bilderna och diskuterar kort tillsammans därefter säger B “vi behöver många specialpedagoger”. Författarna ställer frågan till pedagogerna, är det detta ni förväntar er av specialpedagogen? Svaret blir “det är nog mer hur vi vill ha det, förväntar och hoppas”.

Fig. 3 Resultatet på diamanten på del 1 (högst upp är plussidan).

5.2 Del 2- När pedagogerna förklarade varje bild

Deltagarna fick uppgiften av författarna att diskutera lite mer ingående kring varje bild och författarna förtydligade att det var tillåtet att ändra i diamanten efter hand som diskussionen pågick.

D pekar på den första bilden på rad ett, handledning i grupp. Pedagogerna kommer fram till att det hade varit bra att få mer avsatt tid för detta och att de samtidigt har handledning sinsemellan när behov finns exempelvis i arbetsrummet. ”Det är viktigt att det finns utrymme för handledning och expertisen behövs” säger C. Vidare nämner C att specialpedagogen kan styra samtalen och komma med kloka tankar. Det är viktigt att specialpedagogen är insatt i verksamheten och menar att stöd i klassrummet och handledning hör lite ihop. Pedagogerna är eniga om att handledning ska ligga kvar på rad ett, går sedan vidare till rad två och pekar på stöd i klassrummet och samtal med elev/elever (de nämner inte utredning/kartläggning). D tar upp inkludering hur viktigt det är att en elev ska kunna fungera i en grupp. Pedagogerna påpekar också hur viktigt det är att ha stöd i klassrummet då det är lätt som pedagog att missa något. C går vidare på rad tre, då lyfter B att handledning enskilt inte är lika viktig som handledning i grupp och nämner att handledning enskilt och särskilt stöd hör lite ihop när exempelvis ett åtgärdsprogram ska utföras. Här byter pedagogerna plats på bilderna och sätter särskilt stöd ihop med enskild handledning och samtal med föräldrar och elevhälsoteamet tillsammans men fortfarande på rad tre. Därefter går pedagogerna vidare till rad fyra och diskuterar skolutveckling och hävdar återigen att det är bra om en specialpedagog är med i en skolutvecklingsgrupp men påpekar också att det behövs många olika kompetenser i en skolutvecklingsgrupp. Diskussioner kring att byta plats på bilden med enskild elev/elever och bilden föreställande skolutveckling uppstår men till slut är de eniga om att arbeta enskilt med elev/elever är absolut den sista utvägen. D säger “det finns ju de som be-

höver gå ifrån klassrummet en stund men det behöver inte innebära att det är specialpedagogen som sitter med dem då”. Därefter återkommer de till rad fyra och pekar på rådgivande samtal och nämner då att de kan hitta det i olika sammanhang och andra former än just med en specialpedagog. Här påpekar de igen hur viktigt det är med handledning och hur förebyggande det kan vara. A säger “mötena med människorna är kanske viktigare än fakta” här fyller de andra pedagogerna in med bilderna från rad tre och pekar på bilderna från rad 1 - 3 och säger att dessa känns viktigare.

Fig. 4 Resultat av del 2 (förändring på rad tre, där bilder bytte plats).

5.3 Del 3 – Vad pedagogerna anser att det specialpedagogiska uppdraget är

Här valde författarna att lägga fokus på examensordningen och hur pedagogerna tror att det ser ut i specialpedagogernas uppdragsbeskrivning och vad som förväntas av en specialpedagog ute i verksamheten efter genomgången utbildning.

Pedagogerna pekar direkt på rådgivande samtal och handledning och säger samtidigt att skolutveckling ska upp i diamanten. Pedagogerna plockar ner stöd i klassrummet och vill flytta upp handledning enskilt. B tar bilderna elevhälsoteamet och skolutveckling och vill ha dem längst upp och pedagogerna diskuterar att de tror att skolutveckling ska vara högst upp. Efter lite diskussion ändrar de sig och C tar rådgivande samtal och lägger högst upp samtidigt som B tror på skolutveckling högst upp. Tre av pedagogerna röstar på rådgivande samtal. Därefter tar pedagog A bilderna och flyttar runt alla och lägger dem på plats i diamanten, diskussioner pågår kring rådgivande samtal, elevhälsoteamet, skolutveckling och handledning under tiden flyttar B återigen plats på en del av bilderna. Vidare tar pedagogerna upp skillnaderna på speciallärarens och specialpedagogens roll och pekar på samtal med elev, arbete med elev enskilt och i grupp samt stöd i klassrummet och menar att detta är speciallärarens roll. Författarna frågar pedagogerna kring diskussionen med rådgivande samtal och skolutveckling då det var de bilderna de

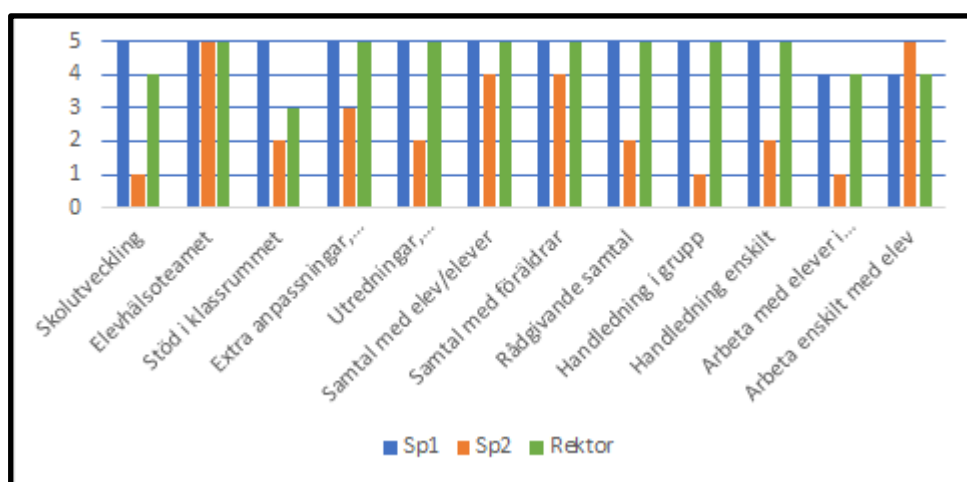
mest var oense om. Pedagogen som tyckte att skolutveckling skulle vara högst upp säger “specialpedagogen ska liksom leda och utveckla” och på svar varför rådgivande ska vara högst upp svarar D ”specialpedagogen ska inte vara i klassrummen de ska mer råda och handleda, vara rådgivande”.

Fig. 5 Resultat på diamanten av del 3.

5.4 Resultat - enkäter

Resultatet av påståendena i enkäten redovisas tillsammans med de öppna frågorna (se bil. 1). I diagrammet (se fig. 6) nedan finns en översikt av hur specialpedagogerna och rektorn besvarat de fasta påståendena där siffran 1 är *till mindre del* och siffran 5 är *till stor del*. I diagrammet syns det att specialpedagogerna har olika uppfattningar om vad uppdraget innebär. För att få ett förtydligande skickades det ett mail med en fråga om hur specialpedagogerna tänkt när de besvarade enkäten. Specialpedagogerna benämns som Sp1 och Sp2. Först tar författarna upp vad som kommit fram i enkäten och sedan kopplas enkätsvaren ihop med de öppna frågorna i underrubriker. Där har författarna lyft de svar i enkäten som har hade störst skillnader och likheter.

Fig. 6 Resultat av enkät.

Där fanns stora skillnader mellan specialpedagogerna hur de besvarade de olika påståendena. Där fanns också skillnader mellan rektorn och Sp2 svar däremot var inte skillnaden lika stor mellan rektorn och Sp1 svar (se fig. 6). Sp1 har svarat utifrån hur Sp1 utbildning säger att det specialpedagogiska uppdraget är. Sp2 har besvarat det utifrån hur Sp2 uppdrag ser ut just nu. Det som kom fram var att där fanns olikheter hos alla tre då framförallt i skolutveckling. Sp1 svarade att skolutveckling ingår till stor del i det specialpedagogiska arbetet och Sp2 att det var till mindre del och rektorn till nästan stor del. Båda specialpedagogerna och rektorn lyfter fram elevhälsoteamet (EHT) som en stor del av uppdraget. När det gäller stöd i klassrummet fanns det också skillnader hos båda specialpedagogerna och rektorn. Här har Sp1 svarat till stor del, Sp2 har lagt sig på det näst lägsta och rektorn på det mittersta alternativet. På resterande påståenden besvarade både Sp1 och rektorn påståendena på samma sätt. Sp2 svar skiljde sig från de andra två. Sp2 har rangordnat sina svar i enkäten om vad som ingår i uppdraget lägre och vid några påståenden betydligt lägre än Sp1 och rektorns svar. Däremot har Sp2 svarat att arbeta enskilt med en elev till stor del.

5.4.1 Specialpedagogiska uppdraget

Sp1 har svarat att skolutveckling ska ingå i det specialpedagogiska uppdraget och här menar båda specialpedagogerna att det inte stämmer med verksamheten. Båda lyfter att det är förstälärarna som sitter med i skolutvecklingsgruppen och det ser ut så i kommunen överlag. På skolan sitter där med en specialpedagog från årskurs 6 - 9 men här menar Sp1 att det borde vara någon med från årskurs F - 5 också. Sp2 tar upp att tidigare hade spacepersonal⁵ övergripande träffar i kommunen där de diskuterade skolutveckling men de har inte funnits under en tid. Vidare menar Sp2 att det inte är fel att det är förstälärarna som är med i skolutvecklingen men det är märkligt att inte ha med specialpedagogerna. Rektorn svarade i enkäten till nästan stor del när det gäller skolutveckling, specialpedagogerna från år F - 5 ingår inte i skolutvecklingsgruppen på skolan men det är kanske något som de behöver fundera på menar rektorn. Rektorn nämner att det finns kunskaper hos specialpedagogerna om organisationsutveckling och skolutveckling samt hur skolan ska arbeta inkluderande. Alla tre betonar också elevhälsoteamet som en stor del av uppdraget och rektorn tar upp att i dessa möten är specialpedagogerna viktiga. Rektorn tar upp att de i organisationen har arbetat mer med elevhälsomöten (EHM) under det sista året. I EHM mötena fokuseras det mer på grupp,

---

⁵ Ett samlingsnamn för speciallärare, specialpedagoger, kuratorer, talpedagoger, psykologer osv

organisationsnivå och inte bara på individnivå. Finns där inga ärenden att ta upp diskuteras övergripande saker som berör F - 5. Båda specialpedagogerna lyfter också EHT och EHM som en viktig del av deras arbete men även att de träffas en gång månaden med spacepersonal på skolan. Där de till exempel pratar och diskuterar elever, ger varandra tips och pratar om kartläggningar. Sp1 tar upp att som specialpedagog är man spindeln i nätet som stöttar pedagoger, elever, skolledning, elever och föräldrar i arbetet kring eleverna. Ibland kan det vara att hjälpa pedagogerna med att göra kartläggningar och skriva åtgärdsprogram. Sp1 har både undervisning i mindre grupper men även enskilt. Det kan vara läsgrupper, intensivläsning under ett bestämt antal veckor och även att ha skrivarskola. Sp1 letar också fram fortbildningskurser till sig själv men ger även tips till kollegor samt tar del av ny forskning. Sp1 gör även anpassningar till eleverna, gör bildstöd och hjälper dem med kompensatoriska hjälpmedel. Sp2 uppdrag skiljer sig en del från Sp1 då Sp2 för tillfället arbetar med en elev ensam under ganska stor del av skoldagen vilket kan utläsas i diagrammet (se fig. 6). Sp2 menar att det specialpedagogiska uppdraget är föränderligt och styrs utav vilka behov där finns, vilken organisation och samspelet mellan dem. Sp2 ger uttryck för att specialpedagogik inte är en speciell pedagogik utan ett förhållningssätt. Genom att titta på det salutogena och utgå från vad elevernas styrkor är och om svårigheterna finns, kompensera dem med hjälpmedel och förtydligande. Sp2 menar att alla elever behöver hjälp med att ingå och få en känsla av sammanhang även om elever av olika anledningar behöver sitta ensamma ibland. Som specialpedagog är det viktigt menar Sp2 att ge eleverna förutsättningar att lyckas och undanröja hinder för lärandet.Handledning tycker Sp2 är viktigt, att få arbeta med lärarna, lyfta saker, bolla och diskutera med dem och stärka dem i arbetet med eleverna. Rektorns svar i enkäten skiljer sig inte mycket från vad Sp1 har svarat (se fig. 6). Rektorn tar upp att i uppdraget ska det ingå att arbeta med personal, handledning samt elever, men det handlar även om utredningar med mera. Rektorn menar att en av de viktigaste bitarna för en specialpedagog är att visa på möjligheter för eleverna och det kan vara direkt till eleverna men också genom de vuxna runt eleverna. De ska ingå i EHT och rektorn nämner att rektorn använder specialpedagogerna till att ta upp olika saker i verksamheten, som att diskutera olika elever med mera.

5.4.2 Pedagogernas syn

Sp1 menar att många pedagoger vill ha råd och stöd i sitt arbete med elever i behov av särskilt stöd, vill ha specialpedagogen som ett "bollplank". Pedagogerna vill till exempel att specialpedagogen ser över elevers kunskapsnivå och läsning samt att specialpedagogen är behjälplig med kartläggningar och åtgärdsprogram. Några pedagoger vill att specialpedagogerna tar ut elever och ger specialundervisning i mindre sammanhang. Sp2 menar att i nuläget har Sp2 inte mycket kontakt med lärarkollegiet förutom med några få pedagoger. Sp2 tar upp att en del pedagoger har kommit och bollat olika tankar och frågor. Där har också funnits några gånger där pedagogerna velat att eleven ska arbeta utanför klassrummet. Att en elev inte kan vara i klassrummet kan bero på många olika faktorer menar Sp2. Rektorn tar upp att det finns saker att arbeta med när det gäller synen på det specialpedagogiska uppdraget. Där finns pedagoger som har samma syn som rektorn och där finns de som vill att elever lyfts ut från undervisningen. Rektorn menar att det specialpedagogiska uppdraget har förändrats då specialpedagogerna tidigare arbetade mer med eleverna till att idag arbeta mer övergripande.

5.5 Sammanfattande resultat utifrån frågeställningarna

5.5.1 Vad förväntar sig pedagogerna av specialpedagogen?

Resultatet av del 1 och del 2 visar att pedagogerna förväntar sig mer av kvalificerad handledning mest i grupp och att specialpedagogen ska vara delaktig och arbeta förebyggande. Pedagogerna önskar att specialpedagogerna är mer i verksamheten och att deras kompetenser används på rätt ställe. Pedagogerna tar upp att när behovet av en specialpedagog uppkommer kan det ibland lätt bli en Quick fix och inte en långsiktig lösning. En slutsats som kan dras är att handledning är viktig och att det är förebyggande i en verksamhet för att få rätt stöd av specialpedagogen (se fig. 7). Resultatet tyder på att pedagogerna har en relationell syn på det specialpedagogiska uppdraget. Resultatet visar även att pedagogerna lägger stor vikt på specialpedagogens kompetens och att de anser handledning är viktig då de behöver den specialpedagogiska kompetensen.

5.5.2 Hur ser pedagogerna på specialpedagogerna och deras uppdrag?

Resultatet visar att det finns skillnader i hur pedagogerna tänker kring det specialpedagogiska uppdraget, beroende på hur pedagogerna förväntar sig eller hur de tror uppdraget är utifrån examensordningen. En intressant synvinkel är att de ändrade bilderna i diamanten i del 3 och flyttade ner handledning och flyttade upp rådgivande samtal och skolutveckling. Pedagogerna nämnde att de hade läst eller hört vad

specialpedagogens uppdrag var och med den anledningen flyttades skolutveckling upp. Det diskuterades kring bilden rådgivande samtal och pedagogerna nämnde att de hade tagit till sig från någonstans att det är det specialpedagogen ska göra i sitt uppdrag. En tolkning är att när pedagogerna diskuterar utifrån vad de tror specialpedagogens uppdrag är skiljer det sig från vilka förväntningar de har på specialpedagogen. Här läggs det större vikt på skolutveckling, rådgivning jämfört mot hur det såg ut i deras förväntningar (se fig. 7).

Del 1-Vad pedagogerna <i>förväntar</i> sig av specialpedagogerna	Del 2-När pedagogerna <i>förklarade</i> varje bild	Del-3 Vad pedagogerna <i>anser</i> om det specialpedagogiska uppdraget
		

Fig. 7 Sammanfattning av de olika delarna i diamanten

5.5.3 Vilken syn har rektorn och specialpedagogerna på det specialpedagogiska uppdraget?

Specialpedagogerna ingår inte i skolutvecklingsgruppen och det bekräftas av rektorn. Rektorn tar upp att skolan behöver fundera över det samtidigt är rektorn medveten om specialpedagogernas kunskaper om organisation-, skolutveckling och hur skolan ska arbeta inkluderande. Både specialpedagogerna och rektorn nämner att elevhälsoteamet är en viktig del i det specialpedagogiska uppdraget. Samtliga respondenter menar att handledning är en viktig del i det specialpedagogiska uppdraget. Resultatet ser olika ut beroende på specialpedagogernas uppdrag och arbetsuppgifter i verksamheten. Rektorn menar att det finns ett utvecklingsbehov att få en gemensam syn på det specialpedagogiska uppdraget. Rektorn betonar att specialpedagogens roll formas efter vilka behov som finns i verksamheten samt att uppdraget innebär att skapa möjligheter för eleverna antingen direkt till eleverna eller genom de vuxna.

6. Analys

6.1 Fokusgrupper

Det skiljer sig en del mellan pedagogerna och i diskussioner i fokusgruppen, trots detta upplever författarna att det är bra samtal samt alla verkar eniga och håller med varandra. Hela diskussionen känns lättsam och pedagogerna har lätt till skratt. Vid transkriberingen noteras att pedagogerna samtalade livligare vid några bilder och att vissa bilder är mer självklara. Alla pedagogerna betonar skillnaderna på rådgivande samtal och handledning i grupp och ville ha förtydligande av författarna. Pedagogerna uttrycker ofta "vi vill" samt att specialpedagogen är viktig i deras verksamhet. Författarnas tolkning av det som pedagogerna uttrycker är att de vill skapa goda relationer med specialpedagogerna och har önskingar kring att få deras expertis. Holmström Wirf och Lindqvist (2016) menar att förtroendefulla relationer skapar en god samverkan mellan de olika professionerna. I del 2 blev det en del förändringar i pedagogernas roller de blev de mer eftertänksamma och diskussionerna blev inte lika livliga som i första avsnittet. Pedagogerna pratar inte lika mycket i mun under del 2 och ännu en gång kretsar diskussioner kring handledning. Författarnas tolkning är att pedagogernas uttrycker avsaknad av handledning då pedagogerna upprepade gånger lyfter handledning i diskussionerna. Bladini (2007) tar upp att pedagoger behöver handledning för att reflektera och få nya perspektiv över sin egen undervisning. I de två första delarna utgår diskussionerna från vad pedagogernas behov är. I del 3 ber författarna pedagogerna diskutera vad de tror det specialpedagogiska uppdraget innebär. Bilderna i diamanten ändrades lite i rangordningen och det blev mest diskussioner kring skolutveckling och rådgivning. Författarna menar att pedagogerna uttrycker en osäkerhet kring det specialpedagogiska uppdraget då de diskuterar olika i de tre delarna i resultatet. Detta stämmer överens med vad Gustafsson et al. (2017) tar upp med att synen på specialpedagogens uppdrag är begränsad och Almqvist et al. (2016) tar upp att det endast är i examensordningen som specialpedagogens uppdrag beskrivs. Under diskussionerna kom skillnaderna mellan specialläraren och specialpedagogens roll upp och pedagogerna var överens om att diamanten nästan kunde vändas upp och ner beroende på om det var specialpedagogen eller specialläraren roll de diskuterade. Eriksson Gustavsson et al. (2016) menar att pedagoger som gått den specialpedagogiska påbyggnadsutbildningen har en djupare kunskap och större ansvar för både de förebyggande samt de åtgärdande specialpedagogiska insatserna i en skolverksamhet.

Detta likställer författarna med när pedagogerna i resultatet lägger stor vikt på specialpedagogens kunnsande samt kompetens. Pedagogerna lyfter att specialpedagogerna behövs i verksamheten och att expertisen är viktig för dem. Detta kan likställas med det som Abbott (i Fransson, 2009) kallar jurisdiktion hur professionerna fördelas i verksamheten samt som i detta fall hur en specialpedagog har befogenhet att utföra vissa arbetsuppgifter. Detta kan tolkas som att specialpedagogen har ett annat synsätt och ser saker i verksamheten som pedagogerna själva inte kan se, vilket gör att pedagogerna också ser specialpedagogens betydelse vid handledning. Pedagogerna tar upp att när de får handledning mår de bra och har det lugnare i sin yrkesroll. Samtidigt tar pedagogerna upp i del 2 avsaknaden av kvalificerad handledning vilket ingår i det specialpedagogiska uppdraget som beskrivs i examensordningen (SFS 2007:638). Pedagogerna nämner att det är viktigt att det finns utrymme för handledning och att specialpedagogens expertis är betydelsefull. Pedagogerna menar att det är nödvändigt att specialpedagogen är insatt i verksamheten eftersom hur stödet i klassrummet kan se ut hör ihop med handledning. Det är inte en persons handlingar och beteende skilt från andra utan relationen och samspelet i ett system som har betydelse för alla som ingår i en grupp menar Gjems (1997). Pedagogerna styrker detta genom att i alla delar i resultatet poängtera att handledning och samarbete mellan aktörer är viktig och att specialpedagogens roll är bland annat att vara en professionell samtalsledare. Då pedagogerna i undersökningen vid flertal tillfällen påpekade hur viktig handledning var och att de både i del 1 och 2 rangordnade handledningssamtalen högst upp och i den tredje delen på rad två. Författarna tolkar det som att pedagogerna anser att samtalen med specialpedagogen har en viktig roll i en verksamhet. Abbott (1988) nämner det objektiva och subjektiva synsättet utifrån professionsteorin. Här menar författarna att pedagogerna diskuterar utifrån ett subjektivt synsätt då pedagogerna diskuterar mycket öppet kring specialpedagogens roll. Pedagogerna menar att specialpedagogen ska vara delaktig och arbeta förebyggande. När författarna ställde frågan om det är detta pedagogerna förväntar sig av specialpedagogen, blev svaret mer ur ett objektiva synsätt då pedagogerna svarar att det handlar mer om hur pedagogerna förväntar sig och hoppades det skulle vara. I del 2 diskuterar pedagogerna specialpedagogens roll utifrån deras förtydligande av bilderna i diamanten. Pedagogerna nämner att ibland känns det som en Quick fix och inte en långsiktig lösning när behovet av specialpedagogen uppkommer. Författarna uppfattar att det finns en önskan om mer tid i verksamheten av specialpedagogen samt att resurser och kompetenser används på rätt ställe. Det framkommer i diskussionerna att pedagogerna

har ett relationellt synsätt i sina diskussioner i alla tre delarna genom att diskutera inkludering, handledning i grupp, elevhälsoteamet samt att specialpedagogen ska vara stöttande. Författarna likställer detta med det Ahlberg (2013) menar är det relationella perspektivet som kopplas till den vanliga undervisningen och de stödinsatser som görs inriktas på olika nivåer inom skolans verksamhet. Även Jakobsson och Nilsson (2011) lyfter synen på både eleven och den omgivande miljön och hur de påverkar varandra på olika nivåer som grupp-, skol- och samhällsnivå. En tolkning är att pedagogernas syn på eleverna inte är kategoriskt då pedagogerna väljer att lägga bilden, *arbeta enskilt med elev*, längst ner i diamanten. Författarna tolkar att det kan vara ett uttryck för att pedagogerna förespråkar ett relationellt perspektiv. I diskussionerna framkommer det att pedagogerna inte vill komma dithän där de arbetar enskilt med elever, men däremot är pedagogerna mer öppna för att arbeta med elever i smågrupper. En intressant aspekt var att i del 3 blev det en annan tolkning av uppdraget då författarna bad pedagogerna lägga bilderna i diamanten utifrån vad de trodde uppdraget var och inte utifrån deras förväntningar. Det blev en annan diskussion där pedagogernas olika uppfattningar och erfarenheter kring det specialpedagogiska uppdraget diskuterades. Här förflyttades skolutveckling och rådgivande samtal längst upp. Det blev en diskussion kring bilderna där pedagogerna hade olika uppfattningar, en ansåg att specialpedagogen ska leda och utveckla och en påstod att specialpedagogen inte ska vara i klassrummet utan vara rådgivande och handleda. Författarnas tolkning av pedagogerna är att båda alternativen är viktiga i specialpedagogens uppdrag, då både skolutveckling och rådgivning ingår i examensordning. Detta likställs med Abbots (1988) professionsteori som belyser hur detta kan påverka yrkesgrupper på olika sätt samt nämner att detta kan ses både ur ett objektivt och subjektivt synsätt. I resultat har pedagogerna diskuterat båda synsätten angående specialpedagogens roll. Utifrån det objektiva har pedagogerna diskuterat specialpedagogen roll utifrån det de tror är det väsentliga i uppdraget exempelvis skolutveckling, där en pedagog nämner att det i skolutveckling behövs en specialpedagog för att kunna se verksamheten ur en annan synvinkel. I det subjektiva synsättet märks det att pedagogerna är påverkade av deras egna erfarenheter kring specialpedagogen och där de nämner vid flera tillfällen att specialpedagogen är viktig.

6. 2 Enkäter

Specialpedagogerna tar upp att de inte ingår i skolutvecklingsgruppen och på så sätt leder inte specialpedagogerna det pedagogiska arbetet som ingår i examensordningen

(SFS 2007:638). Specialpedagogerna lyfter att det blivit en förändring sedan det blev förstelärare i kommunen och numera är det till stor del förstelärarna som ingår i skolutvecklingsgrupperna. På skolan sitter där enbart med en specialpedagog från årskurs 6 - 9 men enligt Sp1 borde det även finnas specialpedagoger från F - 5. Rektorn bekräftade detta och menade att detta är en utvecklingsfråga för verksamheten. Både rektorn och specialpedagogerna lyfter att specialpedagogens kompetens behövs i en skolutvecklingsgrupp. Rektorn är medveten om att specialpedagogerna har kunskaper om organisationsutveckling och skolutveckling. Detta likställs med det Bladini (2007) lyfter att en av specialpedagogens viktigaste uppgift är tillsammans med skolledning arbeta för en skola för alla. Båda specialpedagogerna och rektorn lyfter EHT och det viktiga arbete som specialpedagogerna gör där. Helldin och Sahlin (2010) lyfter fram att dagens specialpedagogutbildning har ändrats från att specialpedagogen i stort sett arbetade med lösningar för vissa elever till att ha fått ett ökat ansvar för utvecklingen av den pedagogiska verksamheten.Handledning och rådgivning är något som både rektor och de båda specialpedagogerna lyfter som en viktig del av uppdraget. Här sätts då krav på att specialpedagogen ska vara en god samtalspartner samt rådgivare för elever, kollegor, föräldrar och övrig personal (Helldin & Sahlin, 2010). Det är något som även tas upp i examensordningen (SFS 2007:638). I handledningssamtal kan pedagogerna reflektera över sin egen undervisning för att få nya perspektiv för att utveckla bl.a. sina egna lärmiljöer (Bladini, 2007). Båda specialpedagogerna tar upp att pedagogerna har kommit och diskuterat olika problem med dem. Pedagogerna vill ha råd och stöd i arbetet med elever i behov av stöd. Sp1 tar även upp att de bland annat vill ha hjälp med kartläggningar, åtgärdsprogram och titta på elevernas kunskapsnivå. Ibland vill pedagogerna att elever arbetar utanför klassrummet, detta är något som båda specialpedagogerna lyfter men även rektorn. Sp2 menar att det kan bero på många olika faktorer att en elev inte kan vara i klassrummet. Jakobsson och Nilsson (2011) menar att detta dilemma stöter specialpedagoger på dagligen. Specialpedagoger behöver analysera samt ta ställning till när det bäst passar eleven att gå ifrån gruppen för att eleven inte ska förlora ett annat viktigt inläringstillfälle. Vidare tar Jakobsson och Nilsson (2011) upp att de specialpedagogiska insatserna ska vara ett stöd och inte ett hinder för inläringen. Gustafson et al. (2017) lyfter också att vilken roll specialpedagogen får handlar om hur anställningen ser ut och i vilken kontext yrkesutövandet befinner sig i. Detta tar Sp2 upp och menar att det specialpedagogiska uppdraget är föränderligt och styrs utav vilka behov där finns, vilken organisation och samspelet där är mellan dem. Gustafson et al. (2017) nämner

hur relationen mellan rektor och specialpedagog samt vilket mandat specialpedagogen har för att utöva sina arbetsuppgifter har stor betydelse för hur den specialpedagogiska rollen formas i en verksamhet. På liknande sätt menar Gjems (1997) att utifrån systemteoretiskt perspektiv, påverkar relationer och samspel de som ingår i en grupp. Rektorn menar att det finns utvecklingsmöjligheter när det gäller pedagogernas syn på det specialpedagogiska uppdraget. Resultatet visar att båda specialpedagogerna samt rektorn har en relationell syn på uppdraget. Däremot blir Sp2 arbete för tillfället mer kategoriskt eftersom Sp2 arbetar med en elev enskilt. Sp2 benämner att det specialpedagogiska uppdraget är föränderligt och formas utifrån vilka behov som finns. Sp1 och rektorn betonar detta genom att uttrycka att en specialpedagog ska visa på möjligheter för eleverna. Detta tar Ahlberg (2013) upp att specialpedagogens uppdrag är att skapa villkor och förutsättningar för elevers lärande. Kan specialpedagogen arbeta för ett gemensamt förhållningssätt runt elevers svårigheter samt skapa goda relationer genom ett tydligt ledarskap kan specialpedagogen ha en betydande roll för en skola (Holmström Wirf och Lindqvist, 2016).

7. Diskussion

7.1 Metoddiskussion

7.1.1 Enkäter

Författarna uppmärksammade att frågorna i enkäterna var svåra då de tolkades olika av specialpedagogerna. En av deltagarna i enkäten gav detta som respons via mail och en av författarna fick förtydliga detta innan respondenten kunde svara på frågorna. Författarna fick även be specialpedagogerna om en förklaring på varför de tolkat enkäten på olika sätt. Sp1 besvarade enkäten utifrån sin specialpedagogexamen. Sp2 hade svarat utifrån sina arbetsuppgifter just nu. Författarna borde tydliggjort enkäten så att specialpedagogerna kunde besvara frågorna utefter hur deras uppdrag är i verksamheten. Författarna valde att redovisa de 12 fasta påståendena i enkäten i ett diagram fast det enbart var tre respondenter. Detta gjordes för att det skulle bli tydligare att få en överblick av resultatet.

7.1.2 Fokusgrupp

Författarna valde att videofilma, spela in en ljudfil samt fotografera bilderna efterhand som det blev förändringar. Fördelen med att filma är att här hörs hela konversationen och man kan även få syn på vad kroppsspråket säger. Det var svårt att se bilderna på filmen samt var det svårigheter att uppfatta vad deltagarna sa då de ibland talade samtidigt. Det var till stor hjälp med ljudinspelningen då det fanns olika sätt att lyssna av materialet. De fotograferade bilderna var till stor hjälp då det fanns svårigheter att se vilka bilderna föreställde på filmen. Författarna uppmärksammade i fokusgruppen att det var lätt att sväva ut och att alla inte riktigt fick talutrymme. Transkriberingen tog lång tid och det, det var svårt att höra allas röster och det som sades samt ibland var det svårt att se bilderna. Under transkriberingen var det bra att författarna även hade tillgång till det som fotograferades under undersökningen. Författarna är väl medvetna om att undersökningens resultat är påverkat av olika faktorer såsom att antalet deltagare förändrades då många pedagoger var sjuka. Resultatet hade kanske sett annorlunda ut om det varit fler i gruppen. Samtidigt menar författarna att det hade varit svårt att ha fler i gruppen då talutrymmet var begränsat för de fyra som deltog. Svårigheterna fanns under transkriberingen att höra vad alla deltagarna sa. Vid fler deltagare hade det varit svårt för alla att komma till tals och en större svårighet att transkribera empirin. Då det var problem i början att få tag på en verksamhet blev det en pressad situation. Författarna fick ta till ett bekvämlighetsurval där fokus var på en verksamhet. När författarna

träffade fokusgruppen berättade deltagarna att det varit en lång period med många pedagoger, specialpedagoger och speciallärare som varit sjuka samt svårigheter att få vikarier. Författarna är medvetna om att detta kan ha påverkat resultatet. Inledningsvis förklarade författarna för deltagarna vad bilderna stod för, anledningen till detta var att undvika misstolkningar. Resultatet av detta gjorde att pedagogernas diskussioner kunde flyta på utan större avbrott samt att deltagarna hade en förståelse för bildernas betydelse. I undersökningen deltog deltagarna med livliga diskussioner kring bilderna, deltagarna interagerar med varandra och författarna stod vid sidan om och påverkade inte diskussionen.

7.2 Resultatdiskussion

Syftet med undersökningen är att bidra med kunskap om synen på det specialpedagogiska uppdraget. Resultatet visar att pedagogerna diskuterar vissa bilder mer än andra och det som fokus låg mest på var bland annat handledning. Pedagogerna lyfte att specialpedagogens närvaro var viktig vid handledning medan vid rådgivning behövde det inte vara en specialpedagog för där kunde pedagogerna prata sinsemellan.

7.2.1 Vad förväntar sig pedagogerna av specialpedagogen?

Pedagogerna nämner att specialpedagogen är viktig och önskar mer tid av specialpedagogen. Författarna har valt att fokusera på bilder som uttrycker specialpedagogens uppdrag och pedagogerna fick diskutera utefter dem. I resultatet visar det sig att i pedagogernas diskussioner bland annat var mycket fokus på handledning och en av pedagogerna nämner att det krävs en specialpedagog för handledning och uttrycker "resurser och kompetenser på rätt ställe". Resultatet av fokusgruppen visar att pedagogerna diskuterar mycket kring handledning både enskilt och i grupp, i den första delen väljer pedagogerna att rangordna handledning i grupp högst upp. Pedagogerna uttrycker att det måste vara en specialpedagog till handledning samt att handledning är viktigt. Detta kan ha betydelse för specialpedagogens roll i en verksamhet då handledning upplevs som viktig för pedagogerna. Författarna uppmärksammade i resultatet att, pedagogerna hade olika funderingar kring vad en specialpedagog egentligen har för roll i en verksamhet. Författarna funderade på om detta har med den förändrade specialpedagogutbildningen att göra? Möllås och Nilholm (2016) lyfter fram varför en förändring av specialpedagogutbildningen påbörjades under 1990-talet, dels var det för att förändra den traditionella och kategoriska rollen som specialpedagogen då hade. Redan här

påbörjades en förändring som nu borde vara förankrad i verksamheterna, ändå är det fortfarande oklarheter kring specialpedagogens uppdrag. Då det skett stora förändringar efter 2011 och specialpedagogen samt specialläraren har fått förändrade examensordningar kan detta bli ett problem i verksamheterna kring okunskaper om vad specialpedagogens verkliga uppdrag är och hur den ser ut i förhållande till speciallärarens uppdrag? Detta styrker Göransson et al. (2015) då de benämner att den senaste examensordningen utökades 2011 och speciallärarens specialisering utökades med fyra inriktningar. Lindqvist och Rodell (2015) tar upp att i ett relationellt perspektiv ligger fokus på relationer, kommunikation och integration och specialpedagogiska insatser är en del av aktiviteterna kring eleven. En av pedagogerna nämner att alla är delaktiga och att alla behövs i en verksamhet vidare nämns det att specialpedagogen måste vara insatt i verksamheten och förstå problematiken och att det inte alltid ska vara en kortsiktig lösning. Eriksson Gustavsson et al. (2016) tar upp som specialpedagog finns det både en djupare kunskap samt ett större ansvar för de förebyggande specialpedagogiska insatserna i en skolverksamhet. Skolan ska organiseras utifrån alla elevers lika värde. Olikheter ska ses som en tillgång och det är skolan som ska förändras så att alla kan delta i gemenskapen. Hur kan författarna då koppla det relationella perspektivet till detta? Liksom Ahlberg (2013) ser författarna att i ett relationellt perspektiv kopplas specialpedagogiken till den vanliga undervisningen och de stödinsatser som görs inriktas på olika nivåer inom skolans verksamhet. Pedagogerna ansåg att samarbetet var viktigt då en av pedagogerna uttrycker att mötet mellan människor kan vara viktigare än fakta. Eriksson Gustavsson et al. (2016) betonar betydelsen av samverkan mellan olika professioner när det gäller arbetet med elever i behov av särskilt stöd. Samtidigt uttrycker Holmström Wirf och Lindqvist (2016) att samverkan få en genomslagskraft behöver pedagoger och specialpedagoger utveckla förtroendefulla relationer. Vidare beskriver Lutz (2013) att när det förs en relationell diskussion om elevers svårigheter kan det ibland finnas en risk att pedagogerna flyttar runt problemet. Fokus kan flyttas från eleven till föräldrarna, till läraren, till kamraterna, till miljön istället för att titta på alla sakerna och hur de tillsammans påverkar eleven (Lutz 2013). Detta uppmärksammade författarna i pedagogernas diskussioner. Pedagogerna diskuterade bilderna i diamanten och nämner att samarbetet mellan olika aktörer är viktiga. Det är rätt resurskrävande att sitta med en elev uttrycker pedagogerna, finns det rätt anpassningar i lärmiljön och bra smågrupper behöver inte fokus ligga enbart på elevens svårigheter. Något liknande lyfter Ahlberg (2013) att det är viktigt att alla i en organisation förstår att de har

ett gemensamt ansvar att hjälpa eleverna samt att det har en stor betydelse att det finns en öppen dialog mellan de som arbetar i en verksamhet.

7.2.2 Hur ser pedagogerna på specialpedagogerna och deras uppdrag?

En tydlighet i undersökningens resultat är att pedagogerna lyfter vad specialpedagogens roll var i en verksamhet och enligt Almqvist et al. (2016) är det endast i examensordningen för specialpedagoger (SFS 2007:638) som den nya yrkesrollens uppdrag beskrivs. Författarna uppmärksammar att pedagogerna benämner i resultatet att specialpedagogen måste vara delaktig och arbeta förebyggande. Pedagogerna nämnde ofta att de ville ha med specialpedagogen och att de uppmuntrade ett bra samarbete. Pedagogerna lyfter att det är positivt och förebyggande och stöttande med handledning men att det däremot helst inte ska komma i situationer där specialpedagogen arbetar enskilt med elev som de rangordnade längst ner i diamanten. I det relationella perspektivet menar Ahlberg (2013) att elevers svårigheter kan ses i ett relationellt perspektiv och viktigheten att se på helheten och all personal, arbetslag, speciallärare och specialpedagoger har ett gemensamt ansvar för elevens utveckling. Lindqvist och Rodell (2015) nämner skillnaderna mellan det kategoriska och relationella perspektivet och att det i kategoriska skrivs eleven *med* särskilt stöd och i relationella är eleven *i* behov av särskilt stöd. Detta uttrycker pedagogerna genom att beskriva hur viktigt det var att få stöd i klassrummet samt att det var väldigt viktigt vid inkludering. Här nämner Ahlberg (2013) att inkludering kan tolkas på många olika sätt men det finns en del grundläggande drag som att skolan ska organiseras efter allas lika värde. Helldin och Sahlin (2010) lyfter fram att dagens specialpedagog i stort sett har fått ett ökat ansvar för utvecklingen av den pedagogiska verksamheten. Här sätts då bland annat krav på att specialpedagogen ska vara en god samtalspartner samt rådgivare för elever, kollegor, föräldrar och övrig personal. Pedagogerna nämner vid flera tillfällen hur viktigt det är att specialpedagogen är delaktig i ett sammanhang och att de har en bra relation och att förståelsen finns för varandras kompetenser. Då Göransson et al. (2015) nämner att specialpedagogens examensordning förändrades 2007 är det av intresse och Lindqvist och Rodell (2015) menar att när skolsvårigheter ses ur ett helhetsperspektiv måste hela lärandemiljön ses över.

7.2.3 Vilken syn har rektorn och specialpedagogerna på det specialpedagogiska uppdraget?

Sp2 lyfter att det specialpedagogiska uppdraget är föränderligt och styrs utav vilka behov som finns samt vilken organisation och hur samspelet är mellan personalen i verksamheten. Almqvist et al. (2016) tar upp i sin studie samarbetet mellan olika yrkesprofessioner. Vidare lyfter Almqvist et al. (2016) att det har varit svårt att fastställa den

specialpedagogiska rollen i en inkluderande utbildningsorganisation med den nya examensordningen samt att det finns för lite forskning om området. Vidare nämner Gustafson et al. (2017) att vilken roll specialpedagogen får handlar om hur anställningen ser ut och i vilken kontext yrkesutövandet befinner sig i. Detta lyfter specialpedagogerna när de beskriver sina arbetsuppgifter där de båda specialpedagogerna har olika uppdrag i samma verksamhet. Gustafson et al. (2017) menar att hur relationen mellan rektor och specialpedagog samt vilket mandat specialpedagogen har för att utöva sina arbetsuppgifter har stor betydelse för hur den specialpedagogiska rollen formas i en verksamhet. Sp 2 uttrycker att det specialpedagogiska uppdraget är föränderligt och styrs beroende på vilket behov som finns i verksamhet. Ahlberg (2013) menar att specialpedagogens uppdrag är att skapa villkor och förutsättningar för elevers lärande. Här har det stor betydelse att rektorer, lärare och speciallärare/pedagoger har en öppen dialog och förstår att alla har ett gemensamt ansvar att hjälpa eleverna (Ahlberg, 2013).

Sp1 tar upp att ett av specialpedagogens uppdrag är att vara ett stöd till pedagoger, elever, föräldrar och skolledning i arbetet kring eleverna. Det kan också vara att vara behjälplig vid kartläggningar och åtgärdsprogram samt att hjälpa elever med kompensatoriska hjälpmedel. Sp2 tar upp att specialpedagogik inte är en speciell pedagogik utan ett förhållningssätt. Vidare menar Sp2 att titta på det salutogena och utgå från vad elevernas styrkor är samt kompensera eleverna med hjälpmedel och ge stöd och hjälp samt förtydligande. Ge eleverna förutsättningar att lyckas och undanröja hinder för lärandet. Här tittar specialpedagogerna utifrån det relationella perspektivet. Jakobsson och Nilsson (2011) poängterar att i ett relationellt perspektiv tittas det både på eleven men också på miljön, dess betydelse på hur de påverkar varandra på olika nivåer som grupp-, skol- och samhällsnivå. Helldin och Sahlin (2010) lyfter fram hur viktigt det är att kunna kritiskt granska, identifiera och se olika möjligheter för att skapa goda lärmiljöer. Rektorn ger också uttryck för att en av de viktigaste bitarna för en specialpedagog är att visa på möjligheter för eleverna och det kan vara direkt till eleverna eller genom de vuxna runt eleverna. I examensordningen (SFS 2007:638) för specialpedagoger tas det upp olika färdigheter och förmågor som en student ska visa på. Det stämmer med vad båda specialpedagogerna lyfter men även rektorn. Specialpedagogen ska visa på förmågor som att genomföra pedagogiska utredningar, upprätta åtgärdsprogram, stödja elever, utveckla lärmiljöer, vara en kvalificerad samtalspartner och rådgivare i pedagogiska frågor, leda utvecklingen av det pedagogiska arbetet, möta behoven hos alla elever..

8. Fortsatt forskning och slutsatser

8.1 Fortsatt forskning

Författarna är medvetna om att de inte kan dra några generella slutsatser då studien är begränsad till en verksamhet. Däremot upplever författarna att finns en otydlighet och osäkerhet om vad det specialpedagogiska uppdraget innebär. Det behövs mer forskning på området om hur det påverkar specialpedagogens yrkesroll i framtiden. Specialpedagogens roll behöver förtydligas på alla nivåer i olika verksamheter. Författarna har uppmärksammat ett behov av vidare forskning i det specialpedagogiska uppdraget. Uppdraget förefaller vara otydligt vilket skapar osäkerhet i verksamheten. Hur påverkar detta elevernas stöd och kunskapsinhämtning i verksamheterna? För att få en djupare insikt i detta hade författarna velat ta del av elevers syn på de specialpedagogiska stödinsatserna samt utföra undersökningar i fler verksamheter.

8.2 Slutsatser

Författarna kan se att utifrån resultatet har alla pedagogerna, rektorn samt specialpedagogerna i studien en relationell syn. Däremot blir den ena specialpedagogens uppdrag mer kategorisk då Sp2 arbetar med en enskild elev. I studien diskuterade respondenterna att handledning har stor betydelse i en verksamhet. Pedagogerna uttryckte vid alla delarna i resultatet att handledning behövs och att specialpedagogens synvinkel och expertis är viktig i verksamheten. Utifrån studiens resultat tolkar författarna att handledning är förebyggande och ger en helhetslösning i verksamheten, detta kan undvika snabbhetslösningar som en Quick fix. Jämför författarna pedagogernas diskussioner kring rådgivande samtal och handledningssamtal uttrycker pedagogerna handledningssamtal som ett mer förebyggande och långsiktigt arbete. Pedagogerna diskuterade rådgivande samtal men gav inte det så stort utrymme som diskussionerna kring handledning. Då pedagogerna uttrycker” att de har hört och sett” vad det specialpedagogiska uppdraget innebär jämfört mot deras förväntningar sker en förändring i deras rangordning i diagrammen. Pedagogerna gör förändringar i bilderna utifrån att de hade läst eller hört vad specialpedagogens ska göra i sitt uppdrag. Författarnas slutsats utifrån detta är att pedagogerna uttrycker en osäkerhet i vad det specialpedagogiska uppdraget är. Författarna uppmärksammar att rektorn ger uttryck för att det finns ett utvecklingsbehov för att få en gemensam syn på det specialpedagogiska uppdraget.

8.3 Utveckling av undersökande verksamhet

Utifrån resultat, analys och diskussion har författarna uppmärksammat några utvecklingsområden i verksamheten. Det behövs en tydlighet i det specialpedagogiska uppdraget för att öka samverkan och förståelsen mellan professionerna i verksamheten och då behövs det tydlighet i de olika professionernas uppdrag. Pedagogerna har lyft ett behov av specialpedagogisk handledning då de ge uttryck för att handledning ger en bra helhetslösning och minskar de så kallade Quick fix lösningarna. Författarna uppmärksammar att det finns behov av handledning i pedagoggruppen och att detta är en utvecklingsfråga för verksamheten. Då författarna uppmärksammat i resultatet att specialpedagogerna tagit upp att de inte är med i skolutvecklingsgruppen behöver verksamheten se över detta något som rektorn även lyft i sin enkät.

9. Referenslista

Abbott, A.D. (1988). *The system of professions: an essay on the division of expert labor*. Chicago: University of Chicago Press

Ahlberg, A. (2013). *Specialpedagogik i ideologi, teori och praktik: att bygga broar*. (1. uppl.) Stockholm: Liber

Almqvist, L., Göransson, K., Lindqvist, G., Möllås, G., & Nilholm, C. (2016). Ideas about occupational roles and inclusive practices among specialneeds educators and support teachers in Sweden. *Educational Review*, 69:4, 490-505, DOI:10.1080/00131911.2016.1237477

<https://doi.org/10.1080/00131911.2016.1237477>

Andersson, L., Tvingstedt., A-L. (2009). *Med fokus på samspel: Att använda video i specialpedagogisk forskning*.

<https://muep.mau.se/handle/2043/10982>

Assarson, I. (2009). *Utmaningar i en skola för alla: några filosofiska trådar*. Stockholm: Liber

Bladini, K. (2007). Specialpedagogers handledningssamtal som verktyg och rum för reflektion Kroksmark, T. & Åberg, K. (red.) *Handledning i pedagogiskt arbete* (sid199-224). Lund: Studentlitteratur

Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (2., [rev.] uppl.) Malmö: Liber

Clark, J. (2011a). *Exploring the use of Diamond Ranking activities as a visual methods research tool*. Newcastle University, Newcastle: Research Centre for Learning and Teaching, King George VI Building

Clark,J.(2011b). *Using diamond ranking activities as visual methods research tool*. Bera visuals methods seminar (8 April, 2011). Research centre for learning and teaching

Dahlin Ivanoff, S. & Holmgren, K. (2017). *Fokusgrupper*. (Upplaga 1). Lund: Studentlitteratur

Eriksson-Gustavsson, A., Forslund Frykedal, K. & Samuelsson, M. (red.) (2016). *Specialpedagogik – i, om, för och med praktiken*. (1. Uppl.) Stockholm: Liber

Fransson, O. & Jonnergård, K. (2009). *Kunskapsbehov och nya kompetenser: professioner i förhandling*. Stockholm: Santérus Academic Press

Gjems, L.(1997). *Handledning i professionsgrupper*. Lund: Studentlitteratur

Gjems, L. (2007). Meningsskapande handledning. I Tomas Kroksmark & Karin Åberg (Red.), *Handledning i pedagogiskt arbete* (s. 179-197). Lund: Studentlitteratur

Gustafson, K., Göransson, K., Klang, N., Möllås, G., & Nilholm, C. (2016). Enacting the role of special needs educator: Six Swedish case studies. *European Journal of Special Needs Education*, 32:3, 391-405, DOI:10.1080/08856257.2016.1240343

<https://doi.org/10.1080/08856257.2016.1240343>

Gustafson, K., Göransson, K., Klang, N., & Möllås, G., (2017). *Specialpedagogers/speciallärares arbete i den dagliga skolpraktiken [Elektronisk resurs] En analys av sex fallstudier*

<http://hj.diva-portal.org/smash/get/diva2:1146035/FULLTEXT01.pdf>

Göransson, K., Lindqvist, G., Klang, N., Magnusson, G & Nilholm, C. (2015). *Speciella yr-ken? Specialpedagogers och speciallärares arbete och utbildning*. En enkätstudie (Forskningsrapport 2015:13). Karlstad: Karlstad University Studies

Helldin, R & Sahlin, B (2010) *Etik i specialpedagogisk verksamhet*. Lund: Studentlitteratur

Holmström Wirf, L & Lindqvist, H (2016) Perspektiv på specialpedagogisk verksamhet. Gustavsson Eriksson, A., Frykedal Forslund, K. & Samuelsson, M. (Red.), *Specialpedagogik - i, om, för och med praktiken* (sid.13-19). Stockholm: Liber

Jakobsson, I & Nilsson, I (2011) *Specialpedagogik och funktionshinder. Att möta barn och unga med funktionsnedsättningar i en utvecklande miljö*. Stockholm: Natur och kultur

Lindqvist, G. & Rodell, A. (2015). *Stöd och anpassningar: att organisera särskilda insatser*. (Första upplagan). Stockholm: Gothia Fortbildning

LGR 69 (1969) *Läroplan för grundskolan*. Stockholm: Skolöverstyrelsen

Lutz, K (2013), *Specialpedagogiska aspekter på förskola och skola: möte med det som inte anses lagom*. Stockholm: Liber

Nilholm, C (2005) Specialpedagogik. Vilka är de grundläggande perspektiven? Pedagogiska institutionen, Örebro universitet. *Pedagogisk forskning i Sverige* 2005 ÅRG 10 NR 2 S 124-138

Nilholm, C (2007) *Perspektiv på specialpedagogik* Lund: Studentlitteratur

SENCO (2017) Ref: EDB(SES3)/NI/1 Part 5

Government of the HKSAREducation Bureau 20 July 2017 Education Bureau Circular No. 9/2017 Special Educational Needs Coordinator

SFS 2007:638. *Förordning om ändring i högskoleförordningen (1993:100)*. Stockholm: Svensk författningssamling

SFS (2010:800) (www.riksdagen.se)

Wibeck, V. (2010). *Fokusgrupper: om fokuserade gruppintervjuer som undersökningsmetod*. (2., uppdaterade och utök. uppl.) Lund: Studentlitteratur

ENKÄT

Specialpedagogens roll/uppdrag i en verksamhet

Först kommer 12 påstående, en skala på en skattning på 1-5, där 1 är till mindre del ingår i uppdraget och 5 är till stor del.

Exempel:

1. Vi tycker vår undersökning är viktig

1(till mindre del)   3   5(till stor del)

				X
--	--	--	--	---

Därefter kommer 3 frågor som vi önskar att du kan svara så öppet som möjligt. Till sist önskar vi en kort beskrivning av dig.

Tack på förhand!

Ulla och Anette

1. Skolutveckling

1(till mindre del)   3   5(till stor del)

--	--	--	--	--

2. Ingår i elevhälsoteamet

1(till mindre del)   3   5(till stor del)

--	--	--	--	--

3. Vara ett stöd i klassrummet

1(till mindre del)

3

5(till stor del)

--	--	--	--	--

4. Extra anpassningar, Särskilt stöd samt åtgärdsprogram

1(till mindre del)

3

5(till stor del)

--	--	--	--	--

5. Genomför, deltar i utredningar och kartläggningar

1(till mindre del)

3

5(till stor del)

--	--	--	--	--

6. Samtal med Elev/elever

1(till mindre del)

3

5(till stor del)

--	--	--	--	--

7. Samtal med föräldrar

1(till mindre del)

3

5(till stor del)

--	--	--	--	--

8. Rådgivande samtal

1(till mindre del)

3

5(till stor del)

--	--	--	--	--

9.Handledning i grupp

1(till mindre del)

3

5(till stor del)

--	--	--	--	--

10.Handledning enskilt

1(till mindre del)

3

5(till stor del)

--	--	--	--	--

11. Arbeta med elever i grupp

1(till mindre del)

3

5(till stor del)

--	--	--	--	--

12. Arbeta enskilt med elev

1(till mindre del)

3

5(till stor del)

--	--	--	--	--

1. Vad innebär det specialpedagogiska uppdraget för dig?
2. Hur upplever du att pedagogerna ser på det specialpedagogiska uppdraget?
3. Hur ser specialpedagogens uppdrag ut i verksamheten med ansvarsområden och deltagande i olika grupper?

Beskriv kort din bakgrund, gärna vilken examen du har och vilket år du blev färdig:

Inbjudan till fokussamtal

Vi är två stycken blivande specialpedagoger (Ulla Jansson och Anette Ringnèr) som går sista terminen på Högskolan Kristianstad (HKR). Under våra år på HKR har det blivit många funderingar och diskussioner om vårt kommande uppdrag. Därför bestämde vi oss för att i vår avslutande studie titta närmare på hur det specialpedagogiska uppdraget ser ut i verksamheterna. Vi skulle vilja träffa en grupp bestående av fyra till sex lärare som arbetar med elever från årskurs ett till fem. För att det ska bli en större variabel på studien ser vi gärna att det är personer från olika årskurser.

När, var, hur?

Vi kommer att använda oss av fokusgrupper. En fokusgrupp består av ett antal deltagare som får ett antal påståenden som de ska diskutera med varandra. Våra påståenden kommer att vara i form av bilder som gruppen diskuterar utifrån. Tidsåtgången till gruppträffen beräknas till cirka 1 ½ timme vid ett tillfälle under vecka 11-15.

Etiska aspekter på undersökningen

För att få med allt under gruppträffen vill vi ha deltagarnas medgivande till att filma och spela in vad som sägs under träffen. Allt material både inspelat och svaren som kommer in genom intervjuerna ska bara användas i denna studie och kommer inte att sparas efter studien är färdig. Alla namn, både på kommun, skola och personer kommer att aidentifieras i studien.

Tack på förhand Ulla Jansson och Anette Ringnèr

Ulla Jansson
xxx-xxxxxxx
xx@xx.com

Anette Ringnèr
xxx-xxxxxxx
xx@xx.se